МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
_____ Любов КОВАЛЬСЬКА
«26» серпня 2026 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
_____ Надія КОВАЛЬЧУК
«26» серпня 2026 р.

СИЛАБУС

з освітнього компонента «Технології правотворення, нормопроектування та правозастосування»

ступінь вищої освіти – магістр

галузь знань – D Бізнес, адміністрування та право

спеціальність – D8 Право

освітня програма – Право

Кафедра права

Силабус склав(ла) професор кафедри права, к.ю.н., професор Алла ЗЕМКО

Силабус затверджений на засіданні кафедри права, протокол № 1 від «26» серпня 2026 р.

Завідувач кафедри к.ю.н., доцент Вікторія АНІЩУК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення освітньої програми «Право», протокол № 2 від «26» серпня 2026 р.

Гарант ОП «Право» к.ю.н., професор Алла ЗЕМКО

Схвалено науково-методичною радою університету, протокол № 1 від «26» серпня 2026 р.

Затверджений силабус онлайн:
https://e.lntu.edu.ua/syllabus/2691

Луцьк – 2026

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «Технології правотворення, нормопроектування та правозастосування»

Освітня програма	Право
Галузь знань / Спеціальність	D Бізнес, адміністрування та право / D8 Право
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Статус дисципліни	нормативна
Мова викладання	українська
Обсяг	5 кредитів ECTS / 150 годин, семестр 1
Форма контролю	екзамен
Викладач(і)	к.ю.н., професор Алла ЗЕМКО

1. Мета і завдання дисципліни

Мета: Метою вивчення навчальної дисципліни «Технології правотворення, нормопроектування та правозастосування» є оволодіння студентами норм, що регулюють процеси творення права та його застосування, як на загальнодержавному так і на локальному рівнях, освоєнні змісту основних засад здійснення правотворчого процесу в Україні із дотриманням принципів верховенства права Навчальна дисципліна передбачає поглиблене вивчення таких важливих правових явищ та процесів як: основні принципи та методи правотворчої діяльності як окремого виду юридичної діяльності; техніко-юридичні прийомів і засобів у правотворчій, правозастосовній та інтерпретаційній діяльності; правотворчою та нормотворчою діяльністю та її особливостями у сучасній українській державі; основними принципами правозастосування як на загальнодержавному так і локальному рівнях.

Завдання: Завдання – володіти об’ємом знань щодо правотворення, нормопроектування та правозастосування; уміння складати проекти нормативно-правових актів та розв’язувати нестандартні ситуації.

Пререквізити: Методологія наукових досліджень

2. Компетентності

ІК — інтегральна компетентність: Здатність розв’язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

ЗК01 — Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02 — Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК03 — Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК04 — Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК06 — Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК07 — Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК08 — Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК10 — Здатність розробляти проекти та управляти ними.

СК01 — Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв’язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК03 — Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК05 — Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в

процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК09 — Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК10 — Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК14 — Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

СК15 — Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

3. Структура дисципліни, розподіл годин, зв'язок тем з компетентностями

№	Назва теми	**Лекції** денна/ заочна	**Практ./ Семін./ лаб** денна/ заочна	**Самост. робота** денна/ заочна	Разом	Методи навчання	Методи оцінювання	ЗК та СК
Змістовий модуль 1. Правотворення, правотворчість та нормо проектування у сучасній теорії та практиці. Юридичні засади техніка нормопроектування. Система нормативно-правових актів України та стадії їх створення.								
1	Тема 1. Поняття правотворення та правотворчості.	1/1	2/2	9/11	12/14	МН1, МН2, МН3, МН4	МО1, МО2, МО4, МО7	ЗК01, ЗК02, ЗК03, СК05
2	Тема 2. Сучасні проблеми теорії та практики правотворчості.	1/1	2/2	9/11	12/14	МН1, МН2, МН3, МН4	МО1, МО2, МО4, МО7	ЗК01, ЗК02, ЗК03, ЗК06, СК01, СК03, СК05
3	Тема 3. Загальні засади техніки нормопроектуванн я.	2/1	4/2	10/11	16/14	МН1, МН2, МН3, МН4	МО1, МО2, МО4, МО7	ЗК01, ЗК02, ЗК03, ЗК04, ЗК08, СК01, СК05, СК14
4	Тема 4. Система нормативно-правових актів України. Дія правового акту в часі, просторі, за колом осіб.	2/1	4/2	10/11	16/14	МН1, МН2, МН3, МН4	МО1, МО2, МО4, МО7	ЗК01, ЗК02, ЗК03, СК01
5	Тема 5. Стадії створення нормативно-правових актів.	2/1	4/2	10/11	16/14	МН1, МН2, МН3, МН4	МО1, МО2, МО4, МО7	ЗК01, ЗК02, ЗК03, ЗК10, СК01, СК05, СК14
Змістовий модуль 2. Законодавчий процес. Правозастосування. Правовий моніторинг.								
6	Тема 6. Особливості законодавчого процесу.	2/1	4/2	10/11	16/14	МН1, МН2, МН3, МН4	МО1, МО2, МО4, МО7	ЗК01, ЗК02, ЗК03, СК05

№	Назва теми	**Лекції** денна/ заочна	**Практ./ Семін./ лаб** денна/ заочна	**Самост. робота** денна/ заочна	**Разом**	**Методи навчання**	**Методи оцінювання**	**ЗК та СК**
7	Тема 7. Правозастосування – особлива форма реалізації права.	2/1	4/2	10/11	16/14	МН1, МН2, МН3, МН4	МО1, МО2, МО4, МО7	ЗК01, ЗК04, ЗК06, ЗК07, ЗК08, СК01, СК05, СК09, СК10
8	Тема 8. Акти застосування права.	1/–	2/2	9/13	12/15	МН1, МН2, МН3, МН4	МО1, МО2, МО4, МО7	ЗК01, ЗК07, ЗК10, СК01, СК10, СК15
9	Тема 9. Застосування права в умовах правових колізій і прогалин.	1/1	2/1	9/11	12/13	МН1, МН2, МН3, МН4	МО1, МО2, МО4, МО7	ЗК01, ЗК03, ЗК04, ЗК07, СК01, СК09, СК10
10	Тема 10. Правовий моніторинг.	1/–	2/1	9/13	12/14	МН1, МН2, МН3, МН4	МО1, МО2, МО4, МО7	ЗК01, ЗК02, ЗК03, СК01
	ІЗ/КПІЗ			10/10	10/10			
	Разом	**15/8**	**30/18**	**105/124**	**150/150**			

Легенда: ЗК — загальна компетентність (номер за п. 2); СК — спеціальна (фахова) компетентність (номер за п. 2). Повне формулювання кожного коду наводиться в ОП / стандарті спеціальності.

Методи навчання: МН1 — словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо); МН2 — практичний метод (лабораторні та практичні заняття); МН3 — наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); МН4 — робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату).

Методи оцінювання: МО1 — екзамен; МО2 — усне або письмове опитування; МО4 — тестування; МО7 — презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

4. Результати навчання

ПРН01. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН08. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПРН11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

ПРН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

ПРН17. Інтегрувати необхідні знання та розв’язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

5. Цілі сталого розвитку

ЦСР 4 – Якісна освіта

ЦСР 16 – Мир, справедливість та сильні інститути

6. Неформальна освіта

Рекомендовані курси, тренінги, стажування та інші: результати навчання, здобуті у формальній, неформальній чи інформальній освіті, можуть бути визнані відповідно до процедур ЛНТУ. Підтвердженнями можуть бути сертифікати тематичних тренінгів, вебінарів чи онлайн-курсів разом з описом досягнутих результатів навчання та, за потреби, коротке верифікаційне завдання або портфоліо.

7. Критерії та форми контролю

Оцінювання — за 100-бальною шкалою (національна шкала / ЄКТС). Підсумковий бал = поточний контроль (10 %) + ІЗ/КПІЗ (10 %) + модульний контроль (40 %) + екзамен (40 %).

Академічна доброчесність: самостійне виконання завдань; коректне посилання на джерела; позначення частин тексту, згенерованих засобами ШІ. Порушення академічної доброчесності не толеруються.

8. Зміст тем

Тема 1. Поняття правотворення та правотворчості.

Формування світоглядної основи уявлень правотворення. Поняття та ознаки правотворчості. Правотворчість та його співвідношення із правоутворенням, нормотворчістю та законотворчістю. Норми права і правотворчість (нормотворчість). Рівні правотворення.
Правотворча діяльність та її правові засади. Функції правотворчості: функція первинного регулювання нових суспільних відносин; функція оновлення нормативно-правового матеріалу; функція ліквідації прогалин у позитивному праві; функція систематизації нормативно-правового матеріалу.
Принципи правотворчої діяльності: верховенства права, що включає, але не виключно, принципи законності, юридичної визначеності, запобігання зловживанню повноваженнями, рівності перед законом та недискримінації, доступу до правосуддя; пріоритетності утвердження та забезпечення прав і свобод людини, дотримання міжнародних стандартів у сфері прав людини; демократичності; пропорційності; необхідності та обґрунтованості; системності; наукового забезпечення; ресурсної забезпеченості.
Учасники правотворчої діяльності: суб’єкт правотворчої діяльності; суб’єкт правотворчої ініціативи; суб’єкт забезпечення правотворчої діяльності; заінтересовані особи.
Правонаступництво у правотворчій діяльності. Гарантії забезпечення права на доступ до інформації щодо правотворчої діяльності.
Види правотворчості.

Тема 2. Сучасні проблеми теорії та практики правотворчості.

Філософсько-правовий аспект правотворчої діяльності. Види соціального регулювання первісного суспільства. Концепція тотемізму. Концепція міфу. Вплив міфології на становлення правових концепцій. Релігія. Мистецтво. Взаємодія мистецтва та правотворчості. Взаємодія між наукою і правотворчістю. Співвідношення моралі і правотворчості
Необхідність у нормативному регулюванні суспільних відноси. Формування моделі (концепції) регулювання суспільних відноси. Вироблення правового припису та введення його в дію. Фактори, які впливають на мету, зміст та результати правотворчої діяльності. Сучасні тенденції правотворчості. Принципи верховенства права та верховенства закону. Позитивні та негативні тенденції розвитку правотворчості в Україні.
Правотворчість у контексті правової політики. Суд і правотворення.
Шляхи вдосконалення нормативно-правової бази правової системи. Значення правотворчої діяльності для зміцнення законності та правопорядку, підвищення рівня правової культури, формування правової держави в Україні. Стандарти правотворчої процедури. Стандарти «якості закону» в практиці ЄСПЛ (передбачуваність, доступність, юридична визначеність норм). Тенденції розвитку та вдосконалення правотворчості в Україні з урахуванням міжнародного контексту.
Планування правотворчої діяльності. Поняття і види документів публічної політики. Аналітичні документи публічної політики. Прогнозні документи публічної політики. Програмні документи

публічної політики. Засади планування правотворчої діяльності. Особливості планування правотворчої діяльності з розроблення проектів законів. Особливості планування правотворчої діяльності з розроблення проектів підзаконних нормативно-правових актів.

Тема 3. Загальні засади техніки нормопроектування.

Нормотворча техніка як вид юридичної техніки. Загальна характеристика правотворчої, правореалізаційної та інтерпретаційної техніки. Загальна та галузева юридична техніка. Техніка документального вираження змісту нормативно-правових актів. Суб'єкти нормотворчості.

Значення юридичної техніки для формування правової держави, зміцнення законності і правопорядку, підвищення рівня професійної культури юриста. Структура юридичної техніки. Співвідношення понять «юридична техніка», «юридична тактика» і «юридична технологія». Функції юридичної техніки. Принципи юридичної техніки. Основні вимоги до юридичної техніки.

Поняття техніки нормопроектування. Структура нормативно-правового акта. Ознаки, за якими норми права групуються в тексті нормативно-правового акта.

Структура первинного закону та його елементи. Структура кодексу. Структура закону про внесення змін. Вимоги щодо використання у статтях (для законів) та пунктах (для підзаконних нормативно-правових актів) рубрик нижчого рівня. Позначення структурних елементів нормативно-правового акта.

Вимоги до змісту нормативно-правового акта. Засоби і правила нормотворчої техніки. Уніфікація термінів та понять, що вживаються у нормативно-правовому акті. Мова та стиль нормативно-правового акта. Термінологія законодавства. Реквізити нормативно-правового акта. Назва нормативно-правового акта.

Характеристика структурних елементів нормативно-правового акта. Преамбула нормативно-правового акта. Перехідні положення нормативно-правового акта. Прикінцеві положення нормативно-правового акта. Додаток до нормативно-правового акта.

Внесення змін до нормативно-правового акта. Основна мета внесення змін до нормативно-правового акта. Шляхи формулювання тексту проекту нормативно-правового акта про внесення змін.

Тема 4. Система нормативно-правових актів України. Дія правового акту в часі, просторі, за колом осіб.

Поняття і загальні ознаки норм права. Види норм права. Типові (класичні) норми права. Спеціалізовані (нетипові) норми права. Регулятивні норми права. Охоронні норми права. Зобов'язальні норми права. Заборонні норми права. Уповноважувальні норми права. Імперативні норми права. Диспозитивні норми права. Абсолютно визначені норми права. Відносно визначені норми права. Загальні та спеціальні норми права. Норми матеріального права. Норми процесуального права. Постійні норми права. Тимчасові норми права. Структура норми права. Гіпотеза та її види. Диспозиція та її види. Санкція та її види. Спеціалізовані норми права, їх ознаки та види. Причини створення спеціалізованих норм права.

Нормативно-правовий акт. Ознаки нормативно-правового акту. Законодавство України та його структура. Поняття систематизації законодавства. Види систематизації законодавства: облік; інкорпорація; консолідація; кодифікація.

Поняття і види законів. Форми закону: кодекс України; закон України (первинний закон); закон України про внесення змін до кодексу, первинного закону (закон про внесення змін); закон України про надання згоди Верховною Радою України на обов'язковість або денонсацію міжнародного договору України (закон про міжнародний договір); закон України про затвердження (закон про затвердження); схвалення чи затвердження нормативно-правових актів інших органів у визначених Конституцією України випадках (закон про схвалення).

Підзаконний нормативно-правовий акт. Ознаки підзаконного нормативно-правового акта. Вимоги до підзаконного нормативно-правового акта. Види підзаконного нормативно-правового акта. Модельний підзаконний нормативно-правовий акт. Юридична сила та ієрархія нормативно-правових актів.

Дія нормативно-правових актів у часі. Момент набрання чинності нормативно-правовим актом. Момент припинення дії нормативно-правового акта. Пряма дія нормативно-правового акта у

часі. Зворотна дія нормативно-правового акта у часі. Припинення дії нормативно-правового акта або окремого його структурного елемента. Втрата чинності нормативно-правовим актом або окремим його структурним елементом. Скасування підзаконного нормативно-правового акта або окремого його структурного елемента. Підстави для скасування підзаконного нормативно-правового акта або окремого його структурного елемента. Дія нормативно-правового акта в просторі. Дія нормативно-правового акта за колом суб'єктів.

Тема 5. Стадії створення нормативно-правових актів.

Підготовка проекту нормативно-правового акта. Концепція проекту нормативно-правового акта. Правотворча ініціатива. Суб'єкти правотворчої ініціативи. Розроблення проекту нормативно-правового акта. Етапи розроблення проекту нормативно-правового акта. Оцінка впливу проекту нормативно-правового акта. Пояснювальна записка до проекту нормативно-правового акта.

Подання проекту нормативно-правового акта. Додатки до проекту нормативно-правового акта. Обґрунтування очікуваних фінансових наслідків прийняття проекту нормативно-правового акта. Експертиза проекту нормативно-правового акта. Публічні консультації.

Порядок розгляду проекту і прийняття (видання) нормативно-правового акта. Повноваження суб'єкта правотворчої діяльності щодо прийняття (видання) нормативно-правового акта. Підписання прийнятого (виданого) нормативно-правового акта.

Доведення нормативно-правових актів до відома населення. Шляхи доведення нормативно-правових актів до відома населення: офіційне оприлюднення (для законів України); опублікування в офіційних друкованих виданнях суб'єктів правотворчої діяльності; розміщення на офіційних веб-сайтах суб'єктів правотворчої діяльності; оголошення у медіа; оприлюднення в інший спосіб, встановлений законом (для актів органів місцевого самоврядування).

Набрання чинності нормативно-правовим актом. Зупинення дії нормативно-правового акта. Оригінал нормативно-правового акта. Консолідований текст нормативно-правового акта.

Державна реєстрація підзаконних нормативно-правових актів та її засади. Порядок проведення державної реєстрації підзаконних нормативно-правових актів.

Облік нормативно-правових актів. Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів. Адміністратор Реєстру нормативно-правових актів та його повноваження. Дані про нормативно-правовий акт, які заносяться до Реєстру.

Тема 6. Особливості законодавчого процесу.

Поняття та зміст законодавчого процесу. Конституційно-правові засади законодавчого процесу в Україні. Питання, які визначаються чи встановлюються виключно законами України. Законодавчий процес за Конституцією України. Акти Конституційного Суду України системі конституційно-правових засад законодавчого процесу в Україні.

Право законодавчої ініціативи. Суб'єкти права законодавчої ініціативи: Президент України, народні депутати України, Кабінет Міністрів України. Президент України – особливий суб'єкт права законодавчої ініціативи.

Підготовка законопроектів. Аналітичні документи, прогнозні та програмні документи публічної політики. Наукова концепція розвитку законодавства України. План законопроектної роботи Верховної Ради України на поточний рік. Право на доповідь стосовно законопроекту на пленарному засіданні Верховної Ради та на засіданні головного комітету чи тимчасової спеціальної комісії з цього питання. Вимоги техніки нормопроектування в законодавчому процесі.

Розгляд законопроектів у Верховній Раді України. Розгляд законопроектів у першому читанні. Висновок головного комітету щодо законопроекту. Процедура повного обговорення законопроектів. Проведення повторного першого читання законопроекту. Розгляд законопроектів у другому читанні. Постатейне обговорення змісту законопроекту. Пропозиції і поправки до законопроекту. Прийняття законопроекту в другому читанні. Рішення, які приймає Верховна Рада України за результатами розгляду законопроекту в другому читанні. Повторне друге читання законопроекту. Розгляд законопроектів у третьому читанні. Документи, які подаються головним комітетом одночасно із законопроектом, підготовленим до третього читання. Рішення, які приймає Верховна Рада України за результатами розгляду законопроекту в третьому читанні.

Промульгація закону. Строки підписання закону Головою Верховної Ради України. Неточності та неузгодженості тексту закону та наслідки їх виявлення. Підписання закону Президентом України. Право президентського вето. Подолання президентського вета. Опублікування закону.
Розгляд законопроекту про внесення змін до Конституції України. Суб'єкти подання до Верховної Ради України законопроекту про внесення змін до Конституції України. Особливості подання законопроекту про внесення змін до розділу I «Загальні засади», розділу III «Вибори. Референдум», і розділу XIII «Внесення змін до Конституції України». Розгляд Верховною Радою України законопроекту про внесення змін до Конституції України. Необхідність висновку Конституційного Суду України щодо відповідності законопроекту вимогам статей 157 і 158 Конституції України. Прийняття Верховною Радою України закону про внесення змін до Конституції України.
Розгляд законопроекту про Державний бюджет. «Бюджетна декларація». Підготовка до розгляду проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік. Процедура представлення проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік у парламенті. Розгляд проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік у першому, другому та третьому читаннях. Порядок внесення змін до закону про Державний бюджет України.

Тема 7. Правозастосування – особлива форма реалізації права.

Поняття реалізації норм права. Ознаки реалізації норм права. Типи реалізації норм права: безпосередня реалізація; правозастосовна реалізація. Форми реалізації норм права: дотримання, виконання, використання.
Застосування норм права як специфічна форма його реалізації. Поняття застосування права. Риси застосування права. Функції застосування права. Суб'єкти застосування норм права. Підстави застосування норм права.
Стадії правозастосування. Встановлення фактичних обставин справи. Встановлення юридичних обставин справи. Ухвалення рішення у справі. Виконання ухваленого рішення уповноваженими органами. Основні вимоги та ефективність застосування норм права. Гарантії правильного застосування норм права.
Принципи застосування норм права: справедливість, пропорційність, правова визначеність, законність, обґрунтованість, доцільність, добросовісність, розумність, своєчасність.

Тема 8. Акти застосування права.

Поняття актів застосування норм права. Ознаки актів правозастосування. Відмінність правозастосовних актів від нормативно-правових.
Критерії класифікації та види актів застосування норм права: за суб'єктам прийняття – акти органів законодавчої, виконавчої та судової гілок влади, акти глави держави, акт органів місцевого самоврядування; за юридичною формою – укази, постанови, розпорядження, накази, ухвали, подання, приписи, вироки, рішення та ін.; за юридичним значенням – акти, які містять остаточне рішення в юридичній справі (вирок суду, указ про нагородження), і допоміжні акти, що забезпечують прийняття основних актів (ухвала суду про відкладення розгляду справи); за характером юридичних наслідків – акти, що встановлюють, змінюють, припиняють, констатують або відновлюють права та обов'язки; за формою зовнішнього вираження – письмові, усні, конклюдентні, знакові; за способом прийняття – колегіальні, одноосібні; за функціями у правовому регулюванні (або функціями права): регулятивні, охоронні, захисні. Вимоги до правозастосовних актів: загальна характеристика.
Структура правозастовного акту: характеристика елементів. Юридична мова окремих видів правозастосовних актів.

Тема 9. Застосування права в умовах правових колізій і прогалин.

Поняття правових прогалини. Причини виникнення правових прогалин. Види правових прогалин: залежно від часу виникнення – первісні (первинні) і вторинні прогалини; залежно від можливості подолання прогалини у процесі правозастосування – переборні та непереборні прогалини; залежно від того, чи охоплюється існування прогалин умислом законодавця, – умисні та ненавмисні прогалини; залежно від ступеня неврегульованості суспільних відносин – повні та часткові прогалини.
Усунення правових прогалин та їх подолання. Аналогія закону. Аналогія права. Презумпція

припустимості аналогії. Заборона аналогії. Міжгалузева аналогія. Умови, яких необхідно додержуватися при вирішенні справи за аналогією.
Поняття правових колізій. Ознаки правових колізій. Види правових колізій. Темпоральна (часова) колізія. Ієрархічна (субординаційна) колізія. Змістовна колізія. Збіг темпоральної та ієрархічної колізій. Збіг темпоральної та змістовної колізій. Збіг ієрархічної та змістовної колізій.
Подолання колізій норм права під час реалізації нормативно-правових актів. Колізійні правила. Колізія норм права в нормативно-правових актах рівної юридичної сили і її подолання. Колізія норм права в нормативно-правових актах різної юридичної сили і її подолання. Колізії між кодексом і первинним законом і її подолання.

Тема 10. Правовий моніторинг.

Поняття правового моніторингу. Мета правового моніторингу. Суб'єкти правового моніторингу. Складові правового моніторингу. Строки правового моніторингу.
Етапи здійснення правового моніторингу. Встановлення обсягу правового моніторингу. Джерела інформації та даних, необхідних для оцінки нормативно-правових актів.
Звіт про результати правового моніторингу нормативно-правового акта та його зміст. Особливості правового моніторингу нормативно-правових актів, включених до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів. Заходи, що вживаються у разі виявлення нормативно-правових актів що не відповідають Конституції України та (або) закону, а також колізій у нормативно-правових актах. Особливості правового моніторингу за результатами аналізу судової статистики та узагальнення судової практики.

9. Опис ІЗ/КПІЗ

Виконання ІЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з дисципліни «Технологія правотворення, нормопроектування та правозастосування».

ІЗ виконується самостійно кожним студентом.

При виконанні ІЗ здобувачі вищої освіти повинні показати:

- навички роботи з літературою (підручниками, посібниками, фаховими статтями, інтернет-джерелами);

- вміння працювати із нормативно-правовими документами;

- вміння складати проєкти нормативно-правових актів;

- навички аналізу та критичного підходу.

ІЗ з дисципліни «Технології правотворення, нормопроектування та правозастосування» виконується у вигляді розроблення проектів актів правотворення та правозастосування.

Проєкти правотворення:

Проєкт 1. Розроблення концепції нормативно-правового акта.

Проаналізувати суспільні відносини, які потребують нормативного регулювання, визначити наявні проблеми, мету та завдання майбутнього регулювання. Розробити концепцію нормативно-правового акта з обґрунтуванням необхідності його прийняття, запропонованих правових механізмів, очікуваних результатів і можливих альтернатив.

Проєкт 2. Підготовка проєкту первинного закону.

Розробити навчальний проєкт первинного закону, спрямованого на врегулювання актуальної суспільної проблеми. Визначити предмет регулювання, структуру закону, коло адресатів, права та обов'язки учасників відповідних відносин, механізми реалізації й контролю.

Проєкт 3. Розроблення проєкту підзаконного нормативно-правового акта.

Підготувати проєкт постанови, наказу або іншого підзаконного нормативно-правового акта в межах визначеної компетенції відповідного суб'єкта. Обґрунтувати його правову підставу, узгодженість із актами вищої юридичної сили та механізм практичної реалізації.

Проєкт 4. Удосконалення нормативно-правового регулювання діяльності суб'єктів господарювання.

Виявити проблеми правового регулювання діяльності підприємств, установ або організацій. Розробити пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правового акта, спрямовані на усунення неоднозначності норм, зменшення правової невизначеності та забезпечення балансу приватних і публічних інтересів.

Проєкт 5. Підготовка проєкту закону про внесення змін до законодавства.

Обрати нормативно-правовий акт, положення якого потребують удосконалення, обґрунтувати необхідність змін і підготувати проєкт закону про внесення змін. Дотриматися правил викладення змін до структурних елементів акта, визначити положення, які необхідно виключити, доповнити або викласти в новій редакції.

Проєкт 6. Усунення прогалин у правовому регулюванні.

Виявити прогалину в нормативно-правовому регулюванні конкретних суспільних відносин. Обґрунтувати необхідність її усунення шляхом правотворчої діяльності, визначити оптимальний спосіб нормативного врегулювання та розробити відповідні правові приписи.

Проєкт 7. Вдосконалення законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності.

Дослідити визначену проблему правового захисту об’єктів інтелектуальної власності та підготувати проєкт нормативних змін або нових правових приписів. Передбачити механізми захисту прав суб’єктів, запобігання порушенням і забезпечення правової визначеності.

Проєкт 8. Нормативне забезпечення добросовісної конкуренції.

Визначити проблему правового регулювання конкурентних відносин і розробити пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правового акта. Сформулювати правові приписи, спрямовані на запобігання недобросовісній конкуренції, забезпечення прав суб’єктів господарювання та визначення правових наслідків порушень.

Проєкт 9. Підготовка нормативно-правового акта з урахуванням принципу верховенства права.

Розробити проєкт нормативно-правового акта або окремих його положень, забезпечивши дотримання принципів законності, юридичної визначеності, рівності перед законом, пропорційності та недискримінації. Пояснити, як запропоноване регулювання забезпечує права людини та запобігає свавільному застосуванню норм.

Проєкт 10. Розроблення модельного підзаконного нормативно-правового акта.

Підготувати модельний підзаконний акт для типових правовідносин у визначеній сфері. Визначити його структуру, компетенцію суб’єкта прийняття, сферу застосування, основні правові приписи та можливості використання моделі для уніфікації правового регулювання.

Проєкт 11. Розроблення проєкту кодексу або його структурного фрагмента.

Обрати сферу суспільних відносин, що потребує системного нормативного регулювання, та розробити навчальний фрагмент кодексу. Сформувати логічну структуру, визначити загальні й спеціальні положення, забезпечити узгодженість термінології та взаємозв’язок норм.

Проєкт 12. Підготовка пояснювальної записки та оцінки впливу проєкту НПА.

Для обраного проєкту нормативно-правового акта підготувати пояснювальну записку, визначити проблему, альтернативи її розв’язання, очікувані правові, соціальні та економічні наслідки. За потреби передбачити фінансово-економічне обґрунтування, оцінку впливу на права людини та інші необхідні оцінки.

Проєкт 13. Проведення правової експертизи проєкту нормативно-правового акта.

Провести навчальну експертизу підготовленого проєкту НПА. Виявити можливі суперечності Конституції та законам України, порушення правил нормопроектування, термінологічні неточності, ризики правової невизначеності та запропонувати обґрунтовані редакційні й змістовні зміни.

Проєкт 14. Розроблення нормативних змін за результатами публічних консультацій.

Змоделювати проведення публічних консультацій щодо проєкту НПА: визначити заінтересованих осіб, сформувати питання для обговорення, узагальнити пропозиції та

підготувати таблицю їх врахування. На основі результатів консультацій доопрацювати проєкт нормативного акта.

Проєкт 15. Планування правотворчої діяльності та систематизація законодавства.

Підготувати проєкт плану правотворчої діяльності для визначеної сфери суспільних відносин. Виявити акти, які потребують прийняття, зміни, скасування або систематизації, визначити пріоритетність заходів, очікувані результати та критерії оцінювання ефективності запропонованих рішень.

Проєкти правозастосування:

Проєкт 1. Підготовка правового висновку за результатами аналізу юридичної ситуації.

Проаналізувати змодельовану юридичну ситуацію, встановити фактичні обставини, визначити юридично значущі факти, обрати норми права та обґрунтувати правову позицію. Підготувати письмовий правовий висновок із зазначенням можливих способів вирішення проблеми.

Проєкт 2. Підготовка проєкту індивідуального правозастосовного акта.

На основі змодельованої справи підготувати проєкт індивідуального правозастосовного акта компетентного органу. Визначити його правову підставу, структуру, мотивувальну та резолютивну частини, сформулювати рішення відповідно до встановлених обставин і застосовних норм права.

Проєкт 3. Підготовка проєкту рішення за результатами розгляду звернення громадянина.

Змоделювати розгляд звернення громадянина до органу публічної влади. Визначити компетенцію органу, проаналізувати фактичні та юридичні обставини, підготувати проєкт мотивованої відповіді або іншого рішення з дотриманням вимог законності, обґрунтованості та своєчасності.

Проєкт 4. Правозастосування у сфері господарської діяльності.

Проаналізувати спірну ситуацію між суб’єктами господарювання, визначити застосовні норми права та можливі юридичні наслідки. Підготувати правовий висновок щодо захисту інтересів підприємства, установи або організації та запропонувати правомірні способи врегулювання конфлікту.

Проєкт 5. Вирішення справи в умовах колізії нормативно-правових актів.

Розглянути змодельовану справу, у якій положення двох нормативно-правових актів суперечать одне одному. Визначити характер колізії, юридичну силу актів, співвідношення загальних і спеціальних норм та обґрунтувати вибір норми, яка підлягає застосуванню.

Проєкт 6. Подолання прогалин у правовому регулюванні під час вирішення справи.

Проаналізувати юридичну ситуацію, для якої відсутнє пряме нормативне регулювання. Визначити, чи можливо подолати прогалину за допомогою аналогії закону або аналогії права, обґрунтувати допустимість обраного способу та підготувати проєкт правового висновку.

Проєкт 7. Тлумачення правової норми та обґрунтування правової позиції.

Обрати норму права, зміст якої допускає різні варіанти тлумачення. Застосувати відповідні способи тлумачення, визначити межі допустимого тлумачення та підготувати письмове обґрунтування правової позиції щодо її застосування до конкретних обставин.

Проєкт 8. Оцінювання законності та обґрунтованості правозастосовного акта.

Проаналізувати змодельований або оприлюднений правозастосовний акт. Перевірити компетенцію суб’єкта, дотримання процедури, повноту встановлення обставин, правильність застосування норм права, логічність мотивування та відповідність резолютивної частини встановленим фактам.

Проєкт 9. Підготовка процесуального документа для захисту прав та інтересів особи.

На основі змодельованої правової ситуації підготувати проєкт належного процесуального документа, наприклад позовної заяви, відзиву, клопотання або скарги. Визначити правові підстави вимог, викласти обставини справи, сформулювати прохальну частину та обґрунтувати обраний спосіб захисту.

Проєкт 10. Застосування норм права в часі, просторі та за колом осіб.

Розв’язати практичну ситуацію, у якій виникає питання щодо дії нормативно-правового акта в часі, просторі або за колом осіб. Визначити момент набрання чинності відповідним актом, можливість його застосування до конкретних відносин та юридичні наслідки обраного підходу.

Проєкт 11. Правозастосування у сфері захисту інтелектуальної власності.

Проаналізувати змодельований спір щодо використання об’єкта інтелектуальної власності без належної правової підстави. Встановити юридично значущі обставини, визначити можливі способи захисту, обрати застосовні норми та підготувати проєкт правового висновку або документа для захисту порушених прав.

Проєкт 12. Вирішення правового конфлікту між суб’єктом господарювання та органом публічної влади.

Змоделювати ситуацію оскарження рішення, дії або бездіяльності органу публічної влади суб’єктом господарювання. Визначити компетенцію відповідного органу, проаналізувати правомірність його поведінки та підготувати правову позицію щодо можливих способів захисту порушених прав.

Проєкт 13. Аналіз судової практики та формування правової позиції.

Обрати судове рішення з актуального правового питання, проаналізувати встановлені обставини, застосовані норми права та аргументацію суду. Визначити значення правових висновків для вирішення аналогічних справ і підготувати власну обґрунтовану правову позицію.

Проєкт 14. Виявлення та аналіз помилок у правозастосовному акті.

Проаналізувати спеціально змодельований правозастосовний акт, що містить помилки у встановленні фактів, виборі або тлумаченні норм, мотивуванні чи оформленні. Скласти перелік виявлених недоліків, обґрунтувати їх правове значення та підготувати виправлену редакцію акта або пропозиції щодо усунення порушень.

Проєкт 15. Правовий моніторинг та оцінювання ефективності правозастосування.

Обрати нормативно-правовий акт і дослідити практику його застосування на основі доступних нормативних, аналітичних та судових матеріалів. Виявити проблеми реалізації положень акта, неоднаковість правозастосовної практики або ознаки колізій і прогалин. Підготувати аналітичний звіт із рекомендаціями щодо вдосконалення правозастосування та, за потреби, зміни нормативного регулювання.

10. Загальні вимоги

Освітній процес регулюється академічними правилами ЛНТУ. Здобувачі освіти зобов’язані ознайомитися з вимогами, визначеними Кодексом академічної доброчесності ЛНТУ та Політикою етичного використання штучного інтелекту в ЛНТУ, і дотримуватися принципів академічної доброчесності та етичного використання штучного інтелекту в освітній діяльності.

Академічна доброчесність. Учасники освітнього процесу зобов’язані дотримуватися Закону України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX та внутрішніх нормативних документів ЛНТУ. Не допускаються академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, привласнення авторства, несамостійне виконання завдань, а також недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися для пошуку ідей, пояснення методів, попереднього структурування, мовного редагування та допоміжного аналізу неконфіденційних даних, якщо конкретне завдання не передбачає повністю самостійного виконання. Здобувач освіти має зазначати використаний інструмент, мету та етап його застосування, перевіряти факти й розрахунки та самостійно обґрунтовувати висновки.

11. Література

І. Навчально-методичні матеріали та розробки

Праці автора силабуса:

1. Комплекс навчально-методичного забезпечення з ОК "Технології правотворення, нормопроектування та правозастосування" розміщений на офіційному Електронному освітньому порталі ЛНТУ (на базі платформи Moodle) https://mdl.lntu.edu.ua/course/view.php?id=4794

ІІ. Наукові праці

Праці автора силабуса:

2. Земко А. М. Правозастосування в умовах правової невизначеності: роль судової практики у вдосконаленні правотворення. Право і суспільство. 2026. № 1. Ч. 1. С. 24–31. DOI: 10.32842/2078-3736/2026.1.1.4. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/4382

3. Visyn, V., Anishchuk, V., Zemko, A., Hanych, O., Pundor, Y. Institutional evolution of international human rights protection mechanisms in the context of increasing global instability. Aposta: Revista De Ciencias Sociales. 2026. № 24 (113). P. 1-19. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/3841

4. Земко А. М., Вавдіюк Н. С., Лук’янчук Ю. А. Штучний інтелект у публічному секторі: етичні принципи, стандарти безпеки та відповідальність державних службовців. Актуальні проблеми сталого розвитку. 2025. Т. 2, № 3. С. 151–156. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/4451

5. Visyn V., Zemko A., Hlamazda P., Pundor I., Kamardina Y., Fridmanska V. Conceptual Principles of Law in the Context of the Development of the Theory of the State and Law. AD ALTA. 2021. Vol. 11, Issue 2, Special Issue XX. P. 25–30. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/4568

6. Земко А. М., Пундор Ю. О. Про виникнення нових галузей в системі права України. Право. Людина. Довкілля. 2021. Т. 12, № 2. С. 6–12. DOI: https://doi.org/10.31548/law2021.02.01.

Праці інших авторів:

7. Нормотворча діяльність : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. В. В. Шишка. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 400 с.

8. Теорія держави та права в схемах та таблицях : навчальний посібник / за заг. ред. Л. Р. Наливайко. Київ : «Хай-Тек Прес», 2020. 296 с.

9. Теорія держави та права : навч. посіб. / за заг. ред. С. Д. Гусарєва. Київ : 7БЦ, 2022. 472 с.

10. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80

11. Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 р. № 731. URL:

12. a. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/731-92-%D0%BF#Text

13. Правнича наука та законодавство України: європейський вектор розвитку в умовах воєнного стану : монографія / ред. кол. : В. А. Журавель (співголова), Н. С. Кузнєцова (співголова), О. М. Бандурка та ін. ; Нац. акад. прав. наук України. Харків : Право, 2023. 902 с.

14. Про правотворчу діяльність : Закон України від 24.08.2023 р. № 3354-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text

15. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text

16. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005 р. № 2866-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text

17. Питання проведення гендерно-правової експертизи : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.11.2018 р. № 997-2018-п. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997-2018-%D0%BF#Text

18. Про наукову і науково-технічну експертизу : Закон України від 10.02.1995 р. № 51/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80#Text

19. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.2010 р. № 1861-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text

20. Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України : Постанова КМУ від 18.07.2007 р. № 950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF#Text

21. Попова О. В. Нормотворчий процес та правозастосування : навчальний посібник. Київ : НУБіП України, 2022. 168 с.

22. Биля-Сабадаш І. О., Суходубова І. В. Принцип обґрунтованості нормотворчої діяльності: загальнотеоретична характеристика та нормативно-правове закріплення. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 11. URL: http://www.lsej.org.ua/11_2021/3.pdf

23. Єрофєєва М. М. До питання колізій в законодавстві. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. №11. С. 33–37. URL: http://lsej.org.ua/11_2022/3.pdf

24. Бурдін М. Ю., Логвиненко І. А., Лазарєв В. В. Теорія держави та права у визначеннях та схемах : довідник. Харків : ХНУВС, 2021. 108 с.

25. Заморська Л. І., Карвацька С. Б. Теорія права : навчально-методичний посібник. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2021. 632 с.

26. Крижановський А. Ф., Крестовська Н. М., Матвєєва Л. Г., Скуріхін С. М., Іванчук В. Є. Загальна теорія права та держави : навчально-методичний посібник / НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2022. 257 с. URL: http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/16058

27. Ніколенко Л. М., Іванюта Н. В., Батечко А. І. Теорія держави та права : навчальний посібник. Київ : ВД «Дакор», 2021. 216 с.

28. Теорія держави і права : навчальний посібник / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвєєва, Я. О. Тицька, Н. В. Атаманова, Н. Б. Арабаджи. Одеса : Міжнародний гуманітарний ун-т, 2021. 193 с.

29. Проблеми тлумачення правових норм : посібник / автор-упорядник О. М. Балинська. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 392 с.

30. Стратій О., Шевчук А. Техніка юридичного письма: реалії сучасності. Актуальні проблеми правознавства. 2022. № 3 (31). С. 30.

31. Борщевський І. В., Гринь О. Д. Сутність, зміст та значення юридичної техніки як правової категорії. Правова держава. 2021. № 44. С. 34.

32. Лавренко Д. Значення юридичної техніки для розвитку суспільства та держави. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. Дніпропетровськ, 2022. № 2. С. 204–209.

33. Совгиря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс : навчальний посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2021. С. 315–316.

34. Загуменна Ю. О., Лазарєв В. В., Сидоренко А. Ю. Відомча нормотворчість в Україні: досвід комплексного аналізу : монографія. Харків : Планета-Прінт, 2021. 228 с.

35. Шкіцька І. Управлінське документознавство : навчальний посібник. Вид. 2-ге, онов. та допов. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 382 с.

36. Гордієнко О. Локальна конкретизація права в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 6. С. 195–201. URL: http://pgpjournal.kiev.ua/archive/2020/6/35.pdf

37. Конституційне право України. Бисага Ю.М., Бєлов Д.М., Палінчак М.М., Рогач О.Я., Сідак М.В., Гомонай В.В., Алмаші М.М., Алмаші І.М., Митровка Я.В., Сарай Р.Д., Чечерський В.І., Ленгер Я.І. 2022. 435 с.

38. Конституційне право України. Підручник. Авторський колектив. 8-е видання перероблене та доповнене. Ужгород. Гельветика. 2022. 410 с.

39. Совгиря О.В. Конституційно-процесуальне право України. Посібник, К. 2022, 536 с.

ІІІ. Інформаційні ресурси

40. Офіційний сайт Європейського суду з прав людини https://www.echr.coe.int/

41. Український портал практики Європейського суду з прав людини https://eurocourt.in.ua/

42. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини http://www.ombudsman.gov.ua/

43. Верховна Рада України // http: www.rada.gov.ua

44. Голос України // http: https://www.golos.com.ua/
45. Державні органи влади України // http: https://nau.ua/
46. Законопроекти України // http: www.zakon.gov.ua
47. Зеркало тижня // http: https://zn.ua/
48. Кабінет Міністрів України (вихід на всі міністерства і відомства) // http: www.kmu.gov.ua
49. Міністерство юстиції // http: www.minjust.gov.ua
50. Офіційна сторінка Президента України // http: www.president.gov.ua
51. ПолітичнаУкраїна // http: www.polit.com.ua
52. Рада національної безпеки і оборони // http: https://www.rnbo.gov.ua/
53. Українська пошукова система // http: https://meta.ua/uk/
54. Українська правда // http: www.pravda.com.ua
55. Урядовий кур’єр // http: https://ukurier.gov.ua/uk/